

ՀՆՉԱԿ

ՀԱՆԴԷՍ ՏԱՍՆՈՐԵԱՅ

Գ. ՏԱՐԻ

ԶԱՅՈՐ Ե.

1888 ՄԱՐՏ 20

ԹԻՒ 12

ԱՌ ՊԱՏ. ԲԱԺԱՆՈՐԴՍ

Թէեւ Հնչակի տպագրութիւնն ապահովեալ էր եւ վեց ամսուան մէջ 18 տետր տալ որոշած էինք, բայց ըստ տաճկական առածի թէ՛ «Էփտէքի բազար չարչըյա ուլմազ», երկու ամիսներէ ի վեր երեւան եկած մեր կամքէն բոլորովին անկախ պատճառներ պարտաւորեցին զմեզ թերթիս հրատարակութիւնը մերթ ընդ մերթ ընդմիջել, այս մասին Պատ. Բաժանորդաց ներողութիւնը կը խնդրեմք, յայտնելով միանգամայն թէ՛ ներկայ վեցամսեայ շրջանիս մէջ տալիք 18 թերթերը այս հաշուով 8 ամսուան մէջ պիտի կարենանք ամբողջացնել եւ այս երկամսեայ ժամանակի կորուստին պատճառած վնասը միայն մեզ կը վերաբերի եւ ոչ թէ բաժանորդաց, այսինքն, երբ որ 18 թերթերը յանձնենք՝ այն ատեն մեր պարտքը վճարած պիտի ըլլանք:

Կը յուսանք թէ քիչ օրէն միջադէպը բոլորովին կը բառնայ եւ ըստ առաջնոյն կը շարունակենք կանոնաւորապէս:

ԲՈԺ.— Այս առթիւ մեր հաշուակալութիւնն ալ կը յաւելու թէ՛ ամենքն ալ համոզուեցան թէ մենք խոստմնապահ եմք, եւ ինչպէս որ երեք տարիներէ ի վեր անընդհատ Հնչակն հրատարակեցինք, (թէեւ 2 ամիս էր չաբաւորցի հանդիպեցանք, որ վերոյիշեալ հաշուէն դուրս է)՝ այսուհետեւ ալ պիտի չա-

բունակենք, ուստի կանխիկ բառը ապառիկ կարգացող կարգ մը գաւառացի բաժանորդներէն կը խնդրեմք որ պարտքերնին վըճարեն հաշիւնին գոցեն, յիշելով միշտ թէ՝ «Ձեզ չըզ խտէն նալչա տըր, իշ պիթիրէն ադճէ տիր»

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Կը լսեմք թէ՝ մայրաքաղաքիս լրջամիտ աղջայնոց մէջ հանրագիր մը պատրաստուելու խրտուճներ կան. այդ հանրագրութիւնը մատուցանելի է առ Ազգ. Ընդհ. Ժողովը, ում պիտի ցոյց տան թէ՝ Ազգը երբէք չհաճիր գաւառները մարդ վըրկելու համար հանգանակութեան ելնել, այլ ցոյց պիտի տայ այն պարապ ծախքեր՝ զորս այլ եւ այլ նպատակներով Պատրիարքարանի մէջ կը ծախսուին քանի մը մարդիկ ապրեցնելու համար, այսպէս ընդհանուրին շահը զոհելով մասնաւորաց՝ որոյ համար ամեն զգայուն Հայ կը ցաւի: Սոյն կենսական խնդրոյն հետ մայրաքաղաքիս մէջ կարգ մը կրօնականաց ներկայութիւնն առնչութիւն ունի, որոյ վերայ յառաջիկային ունինք ընդարձակօրէն խօսիլ:

ՋՈՒՐՆ ԻՆԿՍՏ

Կրօնականաց խմբագրութեամբը հրատարակելի Կրօնական թերթը:

Հանգուցեալ Խիղանու ընկերութեան վարիս Ժողովոյն (չարաճճի քրիչ, ես կոչեմ վարիչ գրեւ, նա վարիս կը գրէ) հրատարակել խոստացած հաշուեցոյցը:

Ննջեցեալները փողոց փողոց չի սլըտըտցնելու համար տրուած որոշումը:

Օրինաւոր ամուսիններն ին լքելով՝ մանթունէթա ունեցողներուն դէմ ձեռք առնուելիք միջոցները:

Ապրած ժամանակ եկեղեցւոյ դրանն առջեւէն անդամ չանցնող և աղքատին 5 փարայ չի տուող կծծիին մեռնելէն ետքը յատենի եկեղեցւոյ եկեղեցասէր, ազդասէր, աղքատասէր և այլ ածականներով ներմիտներ չի շռայլելու հրամանը:

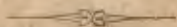
Առաջնորդութենէ խոյս տուողները Պոլսոյ մէջ ո և է պաշտօնի չի կոչելու համար միաձայն հաւանութեամբ տրուած որոշումը:

Ռուսմանիոյ առաջնորդին ճամբորդութիւնը:

Ճաշակ Ոսկեղէն Դպրութեանին «մատուցել յառաջը»:

Արեւելքի ց'նոր տնօրէնութիւնը:

Ասոնց ամենքն ալ առ այժմ ջուրը ինկած են:

ԳՍԻՍՈՍԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԲ

Ձեռքս ինկած ըլլալով Աղթամարայ թեմական ժողովրդեան ամենօրեայ աղօթից օրինակը, ղրկեցի Ձեզ՝ իրր հետաքրքրական եւ ուշադրութեան արժանի բան մը:

Ով դու վարձկան, առնուս զանուն Լուսաւորչէն,
Մոլորեալ կաս՝ չճանաչողք ըզբեզ կոչեն՝

ՀԱՅՐ ՄԵՐ

Ի գեհէնին, հողւով մարմնով տանջելոց ես,
Բայց և արնպէս, սնափառեալ՝ դու քեզ կարծես՝

ՈՐ ՅԵՐԿԻՆՍ ԵՍ

Այս քեզ խրատ , լե՛ր դու աշխատ՝ զի գործդ քոյ ,
 Ըստ սուրբ անուան՝ բարձր կոյմանդ՝ երկնահաճոյ ,
ՍՈՒՐԲ ԵՂԻՑԻ

Մեք տեսանեմք չար կրիւք դու կաս լցեալ
 Արդարացի նախատանօք է՛ հռչա՛լեալ՝
ԱՆՈՒՆ ՔՈՅ

Մի հանգիցէ քոյդ օրհնութիւն՝ անէծք՝ ի մեզ՝
 Այդ ամենայն , յետս դարձեալ՝ անդրէն առ քեզ՝
ԵԿԵՍՑԷ

Արծաթ ոսկի՝ անյագաբար միշտ խնդրեցեր ,
 Գողացան զայն , և դու ի զուր ո՛հ , կորուսեր՝
ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ ՔՈՅ

Անհոգ հովուիդ հսկողութիւն՝ չէ՛ պիտոյ մեզ ,
 Հարստութիւն քոյ միասին , ի կորուստ ընդ քեզ՝
ԵՂԻՑԻՆ

Աւանդ հօտիդ , թշուառութեան՝ չափ չա՛տ լրցաւ ,
 Իսկ դու խնդրես , դաւազանաւ՝ կոշտ երկաթեալ՝
ԿԱՄՔ ՔՈՅ

Բազում տարիս քեզ խնդրէաք , և ե՛րբ դտաք ,
 Շուրջ զաթոռոյդ , իբր հրեշտակ՝ բոլորեցաք՝
ՈՐՊԷՍ ՅԵՐԿԻՆՍ

Բայց սոսկալի , քոյ արարմամբ եղեր ծանակ ,
 Փոխան բարւոյն , դու կազմեցեր ոսկւոյ քանակ՝
ԵՒ ՅԵՐԿԻՆ

Թողուլ ըզմեզ սովալըլուկ , այս է քոյ տենջ ,
 Իսպառ բառնալ , աշխատիս դու՝ պարենն ի մէնջ՝
ԶԶԱՅ ՄԵՐ ՀԱՆԱՊԱԶՈՐԻ

Որ գէս զի մեք , քեզ դիմեցուք մեծ տոկոսով ,
 Եւ խնդրեցուք սակաւ մի հաց , արտասուելով ,
ՏՈՒՐ ՄԵԶ ԱՅՍՈՐ

Այս աղօթից՝ եթէ երբէք վշտանայցես ,
 Եւ ըզվէժ , ի մէնջ լուծել մոաբերես՝
ԹՈՂ ՄԵԶ ԶՊԱՐՏԻՍ ՄԵՐ

Թէպէտ մարդոյ, միտք տկար է՝ սխալական,
Բայց քեզ դատել՝ չէ՛ անիրաւ, չը մեղանչեն՝
ՈՐՊԷՍ ԵՒ ՄԵՔ

Թո՛ղ մեզ շուտով՝ զհաշիւ քոյ պահանջանաց,
Չսպասեմք մեք, լսել բազում աղաչանաց,
ԹՈՂՈՒՄՔ ՄԵՐՈՅ ՊԱՐՏԱՊԱՆԱՅ

Ի քոց ձեռաց՝ թէ չը զերծցուք ժամն հասեալ է
Դիմել ազգին՝ և աղերսել, ասելով թէ՛
ՄԻ՛ ՏԱՆԻՐ ՁՄԵՁ Ի ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ

Եւ առ Աստուած, աղաղակել՝ թէ մի՛ թողուր,
Ժողովուրդ քոյ՝ ի կեղեքման, և ի տո՛ւր տո՛ւր,
ԱՅԼ ՓՐԿԵԱ՛ Ի ՉԱՐԷ

Արդարոց է՛, ասեն բաժին՝ ուրախութիւն
Մի՛ տար Աստուած, դու զրկողին՝ հանգստութիւն
ՋԻ ՔՈՅ Է ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ

Քակէ՛ քանդէ՛, դուն աղքատին, ո՛հ տկարին,
Անողորմն, բռնաբարէ՛ ըզքոյ բաժին,
ԵՒ ՋՕՐՈՒԹԻՒՆ

Հարստութիւն, բարթամութիւն, գանձէ գիզէ
Եւ ո՛ւմ մնայ, ինք չը գիտէ՝ քանզի քոյ է
ԵՒ ՓՃՈՒՔ

Ոսկեղէն կուռք, ցայգ և ցերեկ նա՛ պաշտէ,
Հոգին իւրեան, խորս դժոխոց՝ խորասուզէ՛
ՅԱԻՑԵԱՆՍ ՅԱԻՑԵՆԻՑ

Ասեմք ցնա, մի՛ նեղեր մեզ՝ «պըլիկ» չըկայ,
Պատասխանէ, շատ մի՛ «խաջա(+) տո՛ւր» ինձ փարայ՝
ԱՄԷՆ

Եւ տակաւին կը ցաւիմք թէ ի՞նչու մեր ազգին գոր-
ծերը երթալով յոռի վիճակ մը կառնուն:

ԲՈՒ

(Հայրենիք)

(*) Տեղական բառապառով՝ կը նշանակէ շան հաչիւն:

ՈՒՂԵՐՁ

Ա Ռ

ՄԵՄ. Մ. ՄՆԱԿԵԱՆ ԻՓԷՆՏԻ

Ե Ի

ԱԶՆՈՒԱՓԱՏԼ ՏԻԿԻՆ ՁԱՊԻԼ ՀԷՐԻՄԵԱՆ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՀԱՏ ԴԵՐԱՍԱՆՍ

Հայ թատրոնին զոյգ փրնջիկներ ո՛վ թոյր ի թոյր,
Յուսոյ սիրոյ ծաւալէք յար Ամբոստեան բոյր.
Մայրն Հայոց Ձեօք պըճնեալ ճակատ իւր վեհապանծ՝
Իրաւամբ իւր դրացի ազգաց շարժէ նախանձ:

Թող բոլորեն մեր Հայկազունք
Պըսակ փառաց Ձեզ զարդ 'ւ ի չուք,
Գողթան Մուսայք եւ բիւրակնեան
Ոգեն Ձեր երգ անմահութեան:

Ձեր մէն մի շեշտ, մէն մի քայլ եւ շարժում թեթեւ
Շընչեն Հայուն՝ բոց, տան սիրոյ երկնաճեմ թեւ,
Մինչ հիանան լուսաւորեալ բազում ազգեր,
Թէ ունի Հայն նաեւ ճաշակ թատերասէր:

Թող բոլորեն եւ այլն.....

Իբր դասալիք սլըղծեցին ա՛յլք պերճդ ասպարէզ.
Ընդ խոչ ընդ խուրճ դուք անցանէք միշտ պարզերես.
Խրախոյս տալով Ձեր խըմբակին անձնանուէր՝
Բեղմնաւորել բարձր նըպատակ Ձեր պատուաբեր:

Յաւերժական ի յիշատակ
Զայս Ձօն նուիրէ առ Ձեզ ՀՀՆՁԱԿ,
Գողթան Մուսայք եւ բիւրակնեան
Ոգեն Ձեր երգ անմահութեան:

ԶՈՒՄՐՃԱԼԻ ՎՐԷԺԻՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Երեք շուկացի բարեկամներ սովորութիւն ըրած էին ամեն երեկոյ գինեւտան մը մէջ մէկ երկու ժամ ժամանակ անցնելու, ասոնք օղիին հետ առնելիք մարսողականը (մէզէն) առաջուց լափելով՝ պարզ ջրով կը գոհանային. ասկէց զատ, իրենց այս մէզէական երրեակ դաշնակցութենէն անտեղեակ ճանչնոր մը եթէ քովերնին նստած տեսնէին՝ անոր մարսողականն ալ կատակաբանութեամբ կը մարսէին, որով մարդը կ'ստիպուէր նոյն իրիկունը պարզ ջրով գոհանալ, ուխտելով «սկայն ուրիշ ատեն անոնցմէ հեռու նստիլ»։ Գինեւտան յաճախորդները այս երեքը «մէզէ տիւշմանլարը» անուամբ ճանչնալով հէռուէն կը բարէւէին։ Իսկ վաճ Եկեր էր այն մարդուն գլխուն որ ասոնց սեղանին մօտ նստելու անխոհեմութիւնը պիտի ունենար, եւ այս երեք բարի ծաղիկներուն զոհ դացող մէզէազուրկը միջոց մը կը խորհէին վրէժին լուծելու։ Վերջապէս Յ... անուն իրենց բարեկամներէն մին անցեալ իրիկուն կը յաջողի հետեւեալ ղուարճալի դասը տալ։

Այս անձը նոյն իրիկունը պատահմամբ դաշնակցած սեղանին մօտ կը նստի, եւ տեսնելով որ իր առնելիք մէզէն անմիջապէս համբարձի կըլլայ. «Եղբարք կատակը մէկդի, կըսէ, գոնէ քիչ մ'ալ ինծի ձգեցէք, ես ալ կախորժիմ այդ մէզէէն»։

— Դուն մեր երեքին չափ չես կրնար սիրել, մենք շա՛տ կը սիրենք կը պատասխանեն դաշնակիցք եւ պնակը պարպելնէն ետքը ջուրին դաւաթը առջեւը կը քշեն։ Յ. աղայն ճարահատեալ նոյն դիշերը օգին լսկ ջրով կը մարսէ, բայց այս խայտառակութեան վրէժը լուծելու հարկն զգալով՝ քանի մը օր մտածելէն ետքը՝ հետեւեալ միջոցը կը խորհի։

Նպարաւաճառէ մը լեղի ջրով փրփրող անդլիական տեսակ մը դեղին աճառ կառնէ, զոր զմեղիով՝ ձկան հաւկթի (պալըդ եոնմուրթասի) ձեւի կը դնէ եւ թղթի մէջ փոթտելով գրպանը պահելէն ետքը իրիկունը նոյն գինեւտունը կերթայ եւ վերոյիշեալ ընկերութեան սեղանին մօտ կը նստի, երբ ըստ սովորութեան մէզէամուրք ասոր մէզէն կը լափէին՝ «սէնտէ պուեռուր» ըսելով՝

—Աֆիյէթ շէքեր օլսուն, Տիրատուր աղա, կը պատասխանէ. պէն պու աքշամ քէնտիմ իշիւն պիրաղ մէզէ կէթիրտիմ, չիւնքիւ ալըպ տէյիլ ա՛. սայէնիզտէ սու մէզէսիյլէ րադը իշմէքտէն պըգտըմ:

—Ատամ ոէնտէ Յակոբճան աղա, մէրամ լաթիֆէ, ոէնտէ պիրաղ աթիք տալրանմալըսըն քի՝ մահրում գալմաեասըն:

—Նէ գատար աթիք տալրանսամ՝ պօշ թապաղը կէօրիւեօրում:

—Էֆէնտիմ, մէզէյի էվվէլտէն ալմալը քի՝ րադը միտէյի պօզմասըն:

—Էյ պադալմ՝ նէ՞ մէզէ տիր կէթիրտիղին:

—Նէ՞ օլաճագ, պիր բարչա պալըգ եռմուրթասը ալտըմ, պանա անճագ եէթիչիր:

—Վա՛յ, պէօյլէ ահպալըգ օլուրմո՞ւ Յակոբճան աղա, եարըն ագշամ տա պիր դութու ըսթագօզ կէթիրմէյի պէն վատ խէրիմ:

—Պէնտէ պիր գութու սարտէլա կէթիրիրիմ:

—Էվէթ, պէնտէ ալեա լիգօրինօզ կէթիրէճէյիմ:

—Պու կէթիրէճէքլէրինիզ անճագ սիզէ եէթիչիր:

—Եօգ, եօգ, էմին օլուն քի՝ պէրապէր եէյէճէյիզ, հէլէ սու ագշալըգ չու պալըգ եռմուրթասընըն տատընա պադմալըյըգ:

—Էյի սէօյլէյօրսունուզ ամա՝ օրթայա դօյտուղումտա տադիգէսինտէ պիթիրէճէքսինիզ:

—Պէ ախպար դօգլամա՞դ իշին մի ալտըն. հէլպէթտէ եէճէճէյիզ:

—Էվէթ. եէյէճէյիզ, Ֆագաթ չու շարթ իլէ քի՝ հէր պիր գատէհինիզի պօշաթտըղընըգտա՝ պիր լօգմա էքմէք իլէ եռմուրթայը քէսիպ վէրիրիմ:

—Բէք կիւզէլ. գապուլ էթտիք,

—Հայտէյին չագալմ,

Եւ Յ... աղայն ծանուցեալ հաւկթաճեւ աճառը խնամօք կտրելով՝ իրեն ներկայացուած հացին պատառներուն վրայ կը դնէ, զոր որկրամուրէ անմիջապէս կը կըլլեն:

—Գարտաշ, պու նա՞նըլ ապուտախաւօ տըր:

(Շարունակելի)